

Utbildningsinspektion i Bernadottegymnasiet

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Bernadottegymnasiet den 21–22 februari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion)

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholms kommun och Bernadottegymnasiet, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Bernadottegymnasiet intervjuades förutom rektorn och övriga medlemmar i skolledningen även elever från samtliga årskurser, lärare, elevvårdspersonal samt föräldrar. Inspektörerna besökte lektioner i de program som ingår i skolans utbildning. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Bernadottegymnasiet	Antal elever
Gymnasieskola	156

Skolan är belägen på Södermalm i Stockholm och var tidigare en s.k. annexskola inom Frans Schartaus gymnasium. Under läsåret 2005/06 blev Bernadottegymnasiet ett eget rektorsområde.

Skolan startade som ett specialutformat program i syfte att hitta metoder för att överbrygga motsättningar mellan ungdomar med svensk och utländsk bakgrund. Den gemensamma utgångspunkten var metoder som hade sitt ursprung inom försvaret vilket bland annat innebar att ungdomarna utrustades med uniform och utrustning i form av sovsäck m.m. för att användas i samband med aktiviteter utomhus. Eleverna som studerar inom det individuella programmet integreras inom de utbildningar som skolan erbjuder.

Bernadottegymnasiet erbjuder utbildning mot fem uniformsyrlen inom försvaret, kustbevakningen, polisen, räddningstjänsten och tullverket. Skolan använder militära termer och utbildningen är indelad i två s.k. kompanier, uniformskompaniet och flexkompaniet. I uniformskompaniet ingår elever som studerar inom samhällsvetenskapsprogrammet.

Sökande till flexkompaniet tas in kontinuerligt kvartalsvis under året. Under innevarande läsår kommer 22 elever från det individuella programmet och 28 elever med behörighet att söka till naturvetenskaps- eller samhällsvetenskapsprogrammet. Avsikten är att även elever som har hoppat av ett nationellt program skall kunna antas. I flexkompaniet erbjuds undervisning inom samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsprogrammet. Det sistnämnda har ett samarbete med Karolinska Institutet.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Bernadottegymnasiet och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Bernadottegymnasiet erbjuder en utbildning som i stort utgår ifrån de nationella styrdokument. Skolan präglas av en lugn och trygg miljö och eleverna omfattas av en undervisning som på ett mycket bra sätt är anpassad till elevernas förutsättningar. Inte minst gäller detta elever som studerar inom det individuella programmet. Utvärdering av elevernas kunskaper sker i enlighet med bestämmelserna och lärarna har utbildning för den undervisning de bedriver. Skolan leds av en rektor som har kunskap om skolväsendet och som är förtrogen med verksamheten.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Rektorn är inte ordinarie ledamot av elevvårdskonferensen (4 kap. 1 § gymnasieförordningen).
- Skolan saknar kvalitetsredovisning (1 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

- Skolan erbjuder inte eleverna individuellt val i enlighet med poängplanen (bilaga 2 skollagen).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (5 kap. 21 § skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolans uppföljning och utvärdering av kunskapsresultat bör förbättras.
- Skolans arbete för att förebygga motsättningar mellan eleverna bör förbättras.
- Åtgärdsprogrammets kvalitet bör förbättras.
- Programmålen bör tydligare betonas i undervisningen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen för de frivilliga skolformerna, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

Av nationell statistik finns betygsresultat för de elever som studerade inom samhällsvetenskapsprogrammet och som avslutade sin skolgång 2006. Inga elever har ännu avslutat skolgången inom naturvetenskapsprogrammet vid skolan.

Tabell 1 Utbildningsresultat för Bernadottegymnasiets samhällsvetenskapsprogram (SP) våren 2006

	Bernadotte- Gymnasiet	Riket	Stockholms Kommun	Riket
	SP	SP	samtliga program	samtliga program
Genomsnittlig Betygspoäng	13,5	14,7	14,8	14,1
Andel % med all- män behörighet till universitets- och högskolestudier	93,8	92,2	86,3	89,2

Bernadottegymnasiets betygsgenomsnitt är lägre än för såväl riket som Stockholms kommun. Andelen elever som erhåller allmän behörighet till högskola och universitet är dock högre än för såväl Stockholms kommun som riket. Dessa förhållanden gäller både vid en jämförelse med samhällsvetenskapsprogrammet som med samtliga nationella program.

Bernadottegymnasiet har inte gjort egna sammanställningar över andelen elever som övergått från det individuella programmet till nationellt program och sedan avslutat utbildningen med slutförelse.

Inspektörerna bedömer att skolan inte har gjort sammanställningar av kunskapsresultaten i sådan omfattning att en bedömning av skolans måluppfyllelse är möjlig.

Normer och värden

Bernadottegymnasiet lägger stor vikt vid att skapa förutsättningar för att eleverna inom de nationella och det individuella programmet skall kunna arbeta tillsammans. Det framgår under inspektionsbesöket att flertalet elever omfattas av läroplanens värdegrund och skolan kan i stort karaktäriseras som lugn och trygg.

Skolans organisation blir ställd inför stora krav på att kunna förebygga och arbeta intensivt med ungdomarnas relationer och det framkommer under besöket också beskrivningar av motsättningar mellan eleverna. Inspektörerna bedömer dock att skolan i huvudsak når goda resultat när det gäller normer och värden.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar.

Arbetsmiljö och delaktighet

Skolan har flera forum för inflytande som benämns tropp- och kompanimöten och klassråd genomförs varje vecka. En gång i månaden träffas också representanter för eleverna tillsammans med lärare och skolledning. Skolan har ett elevråd med representantskap från alla elevgrupper. Elevrådet inbjuds varje vecka till skolans lärarmöte. Av intervjuerna med lärare och skolledning framgår dock att det är svårt att få eleverna engagerade i detta arbete. Inspektörerna förutsätter att skolan fortsätter sina strävanden för att få fler elever engagerade i det övergripande arbetet med att öka inflytandet i verksamheten.

Av intervjuer med eleverna framgår att det i allmänhet finns möjligheter till inflytande i undervisningen. Oftast handlar det om i vilken form man vill redovisa sina kunskaper men även diskussion om planering förekommer. Inflytandet i form av anpassning av undervisningen är särskilt stor för eleverna inom det individuella programmet. Inspektörerna bedömer att eleverna i allmänhet har inflytande i undervisningen.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS:2007:7).

Skolan hade vid inspektionsbesöket inte redovisat någon likabehandlingsplan men har i samband med faktagranskningen inkommit med ett dokument till

Skolverket. Den likabehandlingsplan som redovisats uppfyller några av de områden som planen skall omfatta. Bland annat anges hur kunskapen om planen skall spridas och vilka åtgärder som skolan planerar att vidta i händelse av kränkning. Enligt rektorn är den också framtagen tillsammans med eleverna. Den fokuserar dock endast på några av de kategorier av kränkningar som kan förekomma och saknar information om hur händelser skall dokumenteras samt saknar datum för utfärdandet. Inspektörerna bedömer därför att likabehandlingsplanen inte uppfyller förordningens krav, vilket måste åtgärdas.

Bernadottegymnasiet startade som ett projekt för att överbrygga motsättningar mellan svenska elever och elever med utländsk bakgrund. Erfarenheterna från detta arbete påverkar fortfarande verksamheten även om skolan har utvecklats till en gymnasieskola som också erbjuder nationella program. I de olika klasserna, "tropperna", blandas elever från de nationella programmen och det individuella programmet. Under innevarande läsår har koncentrationen av elever från det individuella programmet varit stor i några klasser. Av elevintervjuer framgår att det därav har blivit vissa motsättningar mellan de elever som är mycket fokuserade på sin utbildning och elever som ännu inte har funnit sin väg i detta avseende och därför inte är lika motiverade. Inspektörerna bedömer att arbetet med att förebygga kränkningar och motsättningar mellan elever i detta avseende bör förbättras.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Förutom att bedriva gymnasieutbildning inom ramen för naturvetenskapligt och samhällsvetenskapligt program beskrivs i den lokala arbetsplanen för innevarande läsår att skolan skall främja elevernas fysiska, psykiska, emotionella, intellektuella och sociala utveckling. Eleverna erbjuds en utbildning som ger inblick i flera av de fem uniformsyrkena som ingår i verksamheten. I skolans arbetsplan anges att målen för utbildningen är att vidareutveckla goda, kompetenta och nyttiga samhällsmedborgare i en demokratisk miljö som präglas av synlighet, struktur, stöd och ansvar för egna val och dess konsekvenser. Skolan har också formulerat en så kallad skoletik. Inspektörerna konstaterar att skolans visioner och målsättningar har en överensstämmelse med de intentioner som formuleras i läroplanen dock saknas en tydlig anknytning till programmålen. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förbättras så att programmålen tydligare betonas i undervisningen.

Utbildningen innehåller både teoretiska och praktiska moment. Varje vecka har eleverna lektioner i form av fysisk träning vid försvarets utbildningsinstitution. Det förekommer återkommande veckovisa övningsperioder i skärgården och i fjällen, samt regelbundna fysiska arbetspass. Den teoretiska undervisningen innebär att flertalet lektioner genomförs vid ett tillfälle varje vecka med lektionspass på två till tre timmar. I intervjuer med lärarna framgår att de långa lektionspassen ger möjligheter till genomgångar, eget arbete och fördjupning.

Bernadottegymnasiet erbjuder en del kurser där undervisningstiden är koncentrerad till en vecka samt några dagar för senare uppföljning. Det är i första hand kurser som ingår i utbudet för de olika aktivitetsveckorna som t.ex. natur och friluftsliv. Samtidigt betonas att det görs uppföljningar under enstaka dagar under en period. I intervjuer med lärarna framkommer att det snarare är praktiska än pedagogiska skäl till att kurserna förläggs på detta sätt. Inspektörerna konstaterar att det ställer stora krav på undervisningen att på kort tid erbjuda en utbildning som till exempel skall nå följande mål, kunna erbjuda ett kulturellt, ekologiskt och globalt perspektiv, i kursen natur och friluftsliv. Ett annat exem-

pel är i samhällskunskap C där eleverna skall kunna tillämpa samhällsvetenskapliga modeller, metoder och teorier på komplexa samhällsfrågor samt ge förslag på egna lösningar. Inspektörerna vill påpeka vikten av att skolan utgår från pedagogiska bevekelsegrunder och skapar förutsättningar för en hög måluppfyllelse vid fördelningen av kurser och kurslängd.

Skolan tillgodoser och anpassar utbildningen inom det individuella programmet på olika sätt till elevgruppen och inspektörerna bedömer att skolan bedriver en utbildning inom ett programriktat individuellt program av mycket god kvalitet.

Utbildningen innehåller återkommande ämnesövergripande projekt där lärare i skilda kurser samverkar. Detta är vanligt under de olika kursveckorna då undervisningen är förlagd till skärgården eller fjällen. Inspektörerna bedömer att skolan bedriver ämnesövergripande undervisning av god kvalitet.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

I början av varje hösttermin deltar alla elever i diagnostiska tester i engelska, svenska och matematik. Resultatet bildar sedan underlag för att kunna anpassa undervisningen och erbjuda stöd. Skolan gör insatser för att på flera sätt anpassa undervisningen till elevernas behov, i flera ämnen görs bland annat nivågrupperingar. I intervjuer med lärare, elever och föräldrar framgår att skolan erbjuder eleverna inom de nationella programmen och det individuella programmet en utbildning som är anpassad till elevernas behov och som i huvudsak är av god kvalitet.

Skolan har ett elevvårdsteam som förutom en representant från skolledningen också består av skolsköterska, studie- och yrkesvägledare, kurator samt en elevassistent. Bernadottegymnasiet har en organisation av elevvården som bland annat innehåller tydliga ansvarsområden och vägar för att kunna identifiera och erbjuda stöd till elever även om initiativet oftast kommer från elevernas mentor. Mentorn, den s.k. troppledaren, utarbetar tillsammans med någon ur elevvårdsteamet åtgärdsprogram för de elever som är i behov av särskilt stöd. De åtgärdsprogram inspektörerna tagit del av saknar beskrivningar av vilka åtgärder skolan ämnar vidta för att stötta eleverna i arbetet att nå målen. Åtgärdsprogrammen bör således förbättras så att detta tydligt framgår.

Det finns en progression av elevvårdande insatser som också innebär att berörda parter kallas till elevvårdskonferens. Utbildningsledaren för respektive kompani leder elevvårdskonferensen. Rektorn deltar inte utan signerar i efterhand protokoll och beslut. Enligt gymnasieförordningen skall rektorn vara ordinarie ledamot i elevvårdskonferensen. Inspektörerna bedömer att Bernadottegymnasiet inte följer kraven i detta avseende, vilket måste åtgärdas.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Eleverna i Bernadottegymnasiet får kontinuerlig återkoppling på sin kunskapsutveckling och eleverna inbjuds till utvecklingssamtal minst en gång per termin. Elevernas föräldrar inbjuds också till utvecklingssamtalen.

I intervjuer med lärare och elever framgår att det finns en ambition att låta eleverna redovisa sina kunskaper på flera olika sätt. I utbildningen ingår många praktiska moment och det finns strukturer för att utvärdera elevernas kunskaper i detta sammanhang, även skriftliga prov är vanliga. Utifrån elevintervjuerna kan inspektörerna konstatera att flertalet elever anser att Bernadottegymnasiet har en bra struktur för utvärdering av elevernas kunskapsutveckling.

Skolan redovisar resultat från de nationella ämnesproven och använder, enligt utsagor i intervjuerna, dessa som referens och stöd för betygssättning. Den nya utbildningen som startade under innevarande läsår, det så kallade flexkompaniet, tar in elever kontinuerligt. Eleverna läser kurserna i s.k. moduler som inte följer de vanliga terminstiderna utan organiseras på ett flexibelt sätt som utgår från den kontinuerliga intagningen. Skolan ser därför svårigheter att genomföra nationella kursprov. Då nationella kursprov tillhandahålls varje termin förutsätter inspektörerna att Bernadottegymnasiet i fortsättningen använder de nationella ämnesproven som stöd och referens i betygssättningen. Inspektörerna vill också påpeka rektors möjligheter att besluta om senare provdatum än det som anges i föreskrifterna.

Skolan har flera forum för att diskutera bedömning och betygssättning och har också deltagit i kommunens kompetensutveckling inom detta område. Inspektörerna kan konstatera att skolan har en god struktur för att kunna säkerställa processen med betygshantering inklusive utfärdandet av slutbetyg.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Av elevintervjuer framgår att flertalet kurser avslutas med en utvärdering. Det varierar vilken metod eller vilket omfång utvärderingarna har beroende på vilken lärare som genomför den. Återkopplingen till eleverna och användningen av resultaten för att förbättra skolan som helhet är begränsad. Bernadottegymnasiet har inte upprättat någon kvalitetsredovisning för de år som skolan har varit ett eget rektorsområde vilket måste åtgärdas. Inspektörerna vill också påpeka att likabehandlingsplanen skall utvärderas och följas upp i skolans kvalitetsredovisning.

Ledning och intern kommunikation

Skolledningen består av en rektor samt tre utbildningsledare. En utbildningsledare ansvarar för det så kallade uniformskompaniet och en för flexkompaniet. Dessutom finns en utbildningsledare som är ansvarig för elevvårdsteamet och IT-stöd. Av intervjuer och dokumentation framgår att rektorn har det strategiska, långsiktiga uppdraget att utveckla skolan medan utbildningsledarna i första hand har ett operativt ansvar. I arbetsplanen för 2006–2008 uttrycks detta som att skolan har en projekt- och stabsorganisation. Rektorn är väl känd bland eleverna och gör återkommande lektions- och verksamhetsbesök. I det dagliga arbetet har utbildningsledaren ansvar för utbildningens organisation alltifrån schema, kursutbud, budget till medarbetarsamtal med personalen. Inspektionen visar att rektorn är förtrogen med verksamheten.

Kontakten med huvudmannen sker i första hand genom förvaltningsledningen. Inspektörerna konstaterar att Bernadottegymnasiet har en ledningsorganisation som skapar förutsättningar för en måluppfyllelse.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bland annat i skollagen.

Tillgång till utbildning

Intagning av elever till de två nationella programmen i Bernadottegymnasiet sker via antagningsenheten i Stockholms kommun. Förteckning av de elever som är antagna till skolan meddelas under juni månad, samtidigt för alla gymnasieskolor i kommunen. Antagningen grundar sig på elevers meritvärde. Även intagning av elever inom ramen för fri kvot sker via intagningsenheten.

Elever som söker till skolans individuella program (IV) gör detta via intagningsenheten i Stockholm. Alla sökande till IV inbjuds till en informationsdag som också inkluderar intervjuer och en del fysiska tester. Bernadottegymnasiet skickar sedan en förteckning över de elever som skolan rekommenderar att påbörja utbildningen. Det slutgiltiga beslutet om intagning fattas av intagningsenheten. Regeln är att elever på IV som senare når behörighet att söka till ett nationellt program söker via intagningsenheten. Ett antal elever fortsätter på skolans nationella program utan nytt intagningsförfarande.

Enligt gymnasieförordningen tillämpas inte bestämmelserna om urval för sökande till individuellt program. Även om urvalsbestämmelserna är undantagna är det en grannliga uppgift att göra urval. Inspektörerna vill därför påpeka vikten av att urval alltid skall ske på objektiva och sakliga grunder och inte får vara diskriminerande.

Flexkompaniet består av samhällsprogrammet och individuella programmet. Sökande till studievägen samhällsprogrammet inom flexkompaniet inför höstterminsstarten antas via antagningsenheten enligt beskrivningen ovan. Utbildningen tar även emot elever som avbrutit sina studier på annat nationellt program varje kvartal under året.

Skolan planerar att starta en lokal inriktning mot biomedicin inom naturvetenskapsprogrammet läsåret 2007/08. Inspektörerna förutsätter att även antagningen till denna utbildning följer de antagningsbestämmelser som gäller för nationella program.

Det individuella valet skall omfatta 300 poäng och erbjudas alla elever. Vissa inriktningar inom Bernadottegymnasiet tar i anspråk det individuella valet för obligatoriska kurser vilket begränsar elevens möjlighet att göra ett eget val. Utifrån intervjuer och studier av skolans dokumentation bedömer inspektörerna att eleverna inte erbjuds individuellt val enligt bestämmelserna vilket måste åtgärdas.

Enligt skollagen skall utbildningen i gymnasieskolan vara avgiftsfri. Bernadottegymnasiet erbjuder eleverna i årskurs 3 att som en del i utbildningen delta i en praktikvecka utomlands. Kostnaden för eleverna är 1 500 kronor. Att elever under en praktikvecka står för kostnader som skolan under ordinarie skolvecka inte bekostar, som exempelvis frukost och middag, bedöms rimligt. Enligt inspektörernas bedömning får dock 1 500 kronor anses överstiga matkostnaderna för en elev under en vecka varför kostnaden för studieresan bedöms vara för hög för att vara förenlig med skollagen.

Bernadottegymnasiet har elva lärare fördelade på två arbetslag, kompanier, samt ett arbetslag med elevvårds- och administrativ personal. Flertalet lärare har utbildning för den undervisning de bedriver. Skolan samverkar också med andra institutioner och har bland annat timanställt forskare, tillika gymnasielärare från högskolan för utveckling av naturvetenskapsprogrammet och för undervisning i

några av de naturvetenskapliga karaktärsämneskurserna som ingår i utbildningen. Skolan har säkerställt att utbildningen motsvarar kraven på undervisning i gymnasieskolan. Inspektörerna bedömer att Bernadottegymnasiet har god tillgång till personal med utbildning för den verksamhet de bedriver.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Anders Kennberg
Ann-Kathrin Hedberg